

HAMAS-İSRAİL ÇATIŞMASI PERİYODİK DEĞERLENDİRME – 1

(03-06 Kasım 2023)

GÜNCEL GELİŞMELER

* 7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın İsrail'e yapmış olduğu saldırılarından sonra başlayan Hamas-İsrail çatışmalarında bugüne kadar yaklaşık 10.000 Filistinli ile 1400'den fazla İsraili öldü. İsrail ordusu, Gazze'de binlerce yaralı ile sivilin bulunduğu en büyük sağlık tesisi olan Şifa Hastanesini, Nasr Çocuk Hastanesini, El-Ehli Baptist ve Türk-Filistin Dostluk hastanelerini, tahliye zorladığı Filistin Kızılay'ına bağlı Kudüs ve Endonezya hastanelerinin çevresini vurdu. Çatışmalar halen şiddetli bir şekilde devam etmektedir.

* 03 Kasım 2023 tarihinde Lübnan'da Hizbullah lideri Hasan Nasrallah, Hamas'ın İsrail'de 7 Ekim'de düzenlediği saldırılar sonrası ilk kez halka seslenerek Gazze'deki savaşın sorumlusunun ABD olduğunu belirtti. Nasrallah ayrıca Hamas'ın "El Aksa Tufanı" olarak nitelendirdiği saldırıların Kassam Tugayları tarafından gerçekleştirildiğini ve diğer Filistinli gruplar tarafından desteklendiğini, kendilerinin de bu savaşa 7 Ekim'de katıldıklarını söyledi. ABD'ye bedel ödettireceklerini, Amerika'nın Irak'ta bulunan üslerine saldırı düzenleyeceklerini de belirtti.

* İsrail güçleri, Gazze'nin kuzeybatı, orta ve güneybatı bölgelerini yoğun şekilde bombalamaya devam etti. Şifa Hastanesi'nin çevresi dahil Gazze kentinin farklı bölgelerine bir saatten az sürede 100'den fazla hava saldırısı düzenleyen İsrail Savunma Kuvvetleri, 5 Kasım itibarıyla birliklerin Gazze kentini tamamen kuşattıklarını ve denize erişim sağlandığını açıkladı.

* 5 Kasım tarihinde İsrail Miras Bakanı Eliyahu, abluka altındaki Gazze Şeridi'ne nükleer bomba atılmasının olasılıklardan biri olduğunu söyledi. İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Eliyahu'yu süresiz olarak kabine toplantılarından uzaklaştırdığı bildirildi.

* Dünyanın birçok yerinde (İsveç, Türkiye, Pakistan, Kanada, Avustralya, Endonezya, İspanya, Polonya, Arnavutluk) İsrail karşıtı protestolar devam etti. ABD'de 300 binden fazla kişinin katıldığı ABD tarihindeki en büyük Filistin yanlısı miting düzenlendi.

* ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM) tarafından İsrail açıklarına gönderilen Ohio sınıfı bir nükleer denizaltı, 6 Kasım'da bölgedeki sorumluluk alanına ulaştı. Bu gelişmeyle ABD bölgedeki askeri varlıklarını arttırmaya devam etti.

* İsrail ordusu 6 Kasım'da yaptığı açıklamada, deniz kıyısına vardıklarını ve Gazze Şeridi'ni kuzey ile güney olmak üzere ikiye ayırdıklarını belirtti.

* Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanı, içlerinde kanser hastalarının da olduğu 1.000 hasta ve yaralının Gazze'den getirilmesi için 2 gemiye Mısır limanlarına giriş izni verildiğini bildirdi. (Gazze'de faaliyet gösteren ve kanser hastalarının tedavisi için kullanılan tek hastane olan Türk-Filistin Dostluk Hastanesi, yakıtının tükenmesi ve İsrail'in devam eden saldırıları sonucu 2 Kasım'da faaliyetine son verdiğini duyurmuştu.)

* Çad, İsrail'deki büyükelçisini istişarelerde bulunmak üzere geri çağırdı. Daha önce Bahreyn, Ürdün, Kolombiya, Türkiye ve Şili, İsrail'deki büyükelçilerini geri çağırılmış, Bolivya ise Tel Aviv'le diplomatik ilişkilerini kesmişti.

* Malezya Başbakanı Enver İbrahim, ABD'nin, ülkesinin Filistin konusundaki tutumu dolayısıyla ülkesine 3 kez diplomatik nota gönderdiğini bildirdi.

* Savaşın ilk gününden beri İsrail'e sınırsız destek veren ABD Başkanı Biden savaşa insani bir mola verilmesi gerektiğini söyledi.

* ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken, Orta Doğu turu kapsamında 5 Kasım tarihinde Batı Şeria'ya bir ziyaret gerçekleştirdi ve Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile görüştü. Daha sonra aynı gün gece saatlerinde Ankara'ya geldi.

ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

Uluslararası ilişkiler açısından;

* Hint Okyanusu ile Pasifik Okyanusu'nu birbirine bağlayan ana nakliye rotası olarak dünyanın en önemli nakliye yollarından biri olan Malakka Boğazını kontrol eden Malezya'nın Filistin'e destek vermesinin, ABD'nin ticareti ve pasifik filosunu olumsuz etkileyebileceği ve bunun ABD'de endişe yaratabileceği,

* İsrail'in Filistinlilerin Gazze'den sürülmesi düşüncesi ve ABD Dışişleri Bakanının Türkiye'ye ziyaretinin aynı döneme denk gelmesi birlikte değerlendirildiğinde, önümüzdeki süreçte ABD'nin baskısıyla Türkiye'nin Filistinlileri kabul etmesinin ihtimal dahilinde olabileceği, Türkiye'nin ekonomik (sıcak para ihtiyacı) ve askeri (F-16 uçaklarının satış ve modernizasyonu) konularda uzun süredir devam eden problemlerinin çözülmesine yönelik gelişmelerin Hamas-İsrail çatışmasını Türkiye açısından başka boyutlara taşınmasına sebep olabileceği,

* Filistin kaynaklı bir göç dalgasının Türkiye'de zaten mevcut olan mülteci/sığınmacı hassasiyetini artırabileceği,

Askerî açıdan;

* İsrail'in nükleer silah kullanma imkân ve kabiliyetine sahip olmakla birlikte, ülkenin coğrafi yapısı nedeniyle kendi vatandaşlarına da etkisi olabileceğinden kullanma ihtimalinin zayıf olabileceği,

* Gazze'de karadan saldırı başlatan İsrail zırhlı birliklerinin, Gazze topraklarındaki sınırlı operasyonlarından birkaç gün sonra Hamas'ın şiddetli saldırılarıyla karşılaşmaları ve özellikle yeraltı tünellerinden yapılan saldırılar sonucu ağır kayıplar vermesi, İsrail Ordusu'nun Gazze'deki bazı yerlerden çekilmesi ve 27 Ekim'deki pozisyonlarına geri dönmesi kara hareketinin beklendiği gibi yavaş ilerleyeceği ve uzun süreceği değerlendirilmelerini haklı çıkarabileceği,

* ABD'nin savaşa kısa bir mola verilmesi konusundaki talebinin ve dünya kamuoyunda İsrail aleyhine yaşanan gösterilerdeki artış dikkate alındığında, İsrail Ordusu'nun kısa sürede sonuç alabilmek amacıyla Hamas'a yönelik saldırılarını şiddetlendirebileceği,

* İsrail Savunma Güçlerinin sivil halka yönelik Harp Hukukunu dikkate almayan sert uygulamalarının Filistinlilerin Gazze'yi arkalarına bakmadan terk etmelerini sağlamak amacıyla artarak devam edebileceği,

* Hamas'ın elinde 200'den fazla rehine (bir kısmı yabancı uyruklu) olması ve İsrail'in kendi askeri gücünü toplamak istemesi (360 bin yedek asker orduya çağrıldı) nedeniyle topyekûn bir kara harekâtı için bir süre daha beklemek zorunda kalabileceği,

* **Türkiye'nin başından beri izlediği akılcı ve dengeli politikaları sürdürürken, olası mülteci/sığınmacı taleplerine karşı, ulusal çıkarlarını gözetken, demografik yapısına daha fazla yük getirmeyecek politikalar geliştirmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.**